

Na temelju članka 120. stavka 1. Zakona o platnom prometu ("Narodne novine", br. 133/2009.) i članka 42. stavka 3. točke 13. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008.) Savjet Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU

o pravilima rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja

Predmet Odluke

Članak 1.

Ovom Odlukom propisuju se pravila rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja (u nastavku teksta: HSVP), i to:

1. sudionici u HSVP-u i uvjeti za sudjelovanje u HSVP-u
2. način namire platnih transakcija u HSVP-u
3. standardizirani postupci i pravila za obradu i namiru platnih transakcija u HSVP-u
4. osiguranje neprekidnog poslovanja HSVP-a
5. cjenik usluga HSVP-a i terminski plan HSVP-a.

Sudionici u HSVP-u

Članak 2.

Sudionici u HSVP-u (u nastavku teksta: sudionici) jesu:

1. Hrvatska narodna banka (u nastavku teksta: HNB)
2. banke i štedne banke sa sjedištem u RH koje su dobile odobrenje za rad od HNB-a
3. podružnice kreditnih institucija iz treće države sa sjedištem u RH koje su dobile odobrenje za osnivanje od HNB-a
4. Hrvatska banka za obnovu i razvitak
5. Središnje klirinško depozitarno društvo (u nastavku teksta: SKDD).

Opis HSVP-a

Članak 3.

- (1) HSVP je platni sustav za namiru platnih transakcija u kunama između njegovih sudionika.
- (2) Platne transakcije iz stavka 1. ovoga članka jesu kreditni transferi i direktni transferi iz članka 4. stavka 4. ove Odluke koje izvršavaju sudionici u svrhu provođenja platnih transakcija samih sudionika ili njihovih korisnika platnih usluga.
- (3) U HSVP-u se namiruju:
 1. platne transakcije u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a
 2. platne transakcije u svrhu opskrbe banaka gotovim novcem
 3. platne transakcije u svrhu provođenja transakcija s financijskim instrumentima
 4. platne transakcije u svrhu provođenja konačne namire drugih platnih sustava
 5. ostale platne transakcije.
- (4) Namira platnih transakcija u HSVP-u obavlja se tijekom obračunskog dana u skladu s Terminskim planom HSVP-a.

Računi sudionika u HSVP-u

Članak 4.

- (1) Za svakog sudionika HNB otvara i vodi račun u HSVP-u, preko kojeg se provodi namira platnih transakcija.
- (2) Račun iz stavka 1. ovoga članka koji se otvara za sudionika iz članka 2. točaka 2. i 3. ove Odluke jest račun koji HNB vodi i koji se koristi za plaćanja tog sudionika na temelju Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci.
- (3) Sudionik može zadavati platne transakcije samo na teret svog računa.
- (4) HNB može zadavati platne transakcije na teret računa svakog od sudionika putem direktnih transfera. HNB zadaje direktni transfer na osnovi naloga tog sudionika ili na osnovi propisa.
- (5) Preko računa SKDD-a u HSVP-u namiruju se platne transakcije zadane u svrhu provođenja transakcija s financijskim instrumentima reguliranih propisima kojima se uređuje tržište kapitala.

Obračunski računi u HSVP-u

Članak 5.

HNB može otvoriti i voditi obračunske račune u HSVP-u za konačnu namiru platnih transakcija obračunatih ili izvršenih u drugim platnim sustavima.

Namira platnih transakcija u HSVP-u

Članak 6.

(1) Platne transakcije u HSVP-u namiruju se u realnom vremenu na bruto načelu. Platne transakcije namiruju se pojedinačno, u iznosu na koji su zadane, do visine pokrića na računu sudionika.

(2) Sudionik koji zadaje platnu transakciju dobiva potvrdu o izvršenoj namiri platne transakcije na svom računu.

(3) Platna transakcija bit će namirena ako je platna poruka kojom je zadana zadovoljila uvjete propisane ovom Odlukom. Platna će poruka biti odbijena ako ne zadovoljava navedene uvjete i o tome će sudionik biti obaviješten.

(4) Sudionik dobiva na kraju obračunskog dana izvješće o namirenim platnim transakcijama i stanju na svom računu za taj dan.

Upravitelj HSVP-a

Članak 7.

Upravitelj HSVP-a je HNB.

Uključenje sudionika u HSVP

Članak 8.

HNB uključuje u HSVP sudionike iz članka 2. točaka 2. i 3. ove Odluke i otvara im račun na osnovi rješenja o upisu u sudski registar.

Isključenje sudionika iz HSVP-a i blokada računa

Članak 9.

- (1) HNB će isključiti sudionika iz HSVP-a u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad tim sudionikom.
- (2) HNB će isključiti sudionika iz članka 2. točaka 2. i 3. ove Odluke u slučaju pokretanja postupka likvidacije nad tim sudionikom.
- (3) HNB će isključiti sudionika iz HSVP-a i u drugim slučajevima predviđenima zakonom.
- (4) HNB će blokirati račun sudionika u slučajevima predviđenima zakonom.

Limit na računu sudionika

Članak 10.

- (1) Platne se transakcije namiruju do visine pokrića na računu sudionika.
- (2) Pokriće na računu sudionika čine novčana sredstva na njegovu računu te iznos limita koji predstavlja visinu dopuštenoga negativnog stanja na tom računu u skladu s propisom koji donosi HNB.
- (3) HNB nema ograničen iznos limita na računu.
- (4) HNB može, u skladu s propisom, ograničiti sudioniku pravo raspolaganja određenim iznosom novčanih sredstava na njegovu računu u HSVP-u određivanjem minimalnog stanja novčanih sredstava na tom računu.

Namira obračuna izvršenog u Nacionalnom klirinškom sustavu

Članak 11.

- (1) Namiru konačnih neto pozicija na obračunskim računima neposrednih sudionika u Nacionalnom klirinškom sustavu (u nastavku teksta: NKS) na kraju obračunskog dana u NKS-u (u nastavku teksta: neto pozicija iz NKS-a) obavlja HNB u HSVP-u preko računa sudionika i obračunskog računa za NKS.

(2) Ako je neto pozicija iz NKS-a pozitivna, HNB odobrava račun sudionika, a tereti obračunski račun za NKS. Ako je neto pozicija iz NKS-a negativna, HNB tereti račun sudionika, a odobrava obračunski račun za NKS.

(3) Stanje na obračunskom računu za NKS na kraju obračunskog dana u HSVP-u jest nula.

Prioriteti platnih transakcija

Članak 12.

Pri zadavanju platne transakcije sudionik može odrediti prioritet njezine namire u HSVP-u.

Datum valute

Članak 13.

(1) Datum valute u smislu ove Odluke jest datum obračunskog dana na koji zadana platna transakcija treba biti namirena u HSVP-u. Datum valute određuje sudionik pri zadavanju platne transakcije, upisom datuma na koji platna transakcija treba biti namirena.

(2) Platne se transakcije namiruju na obračunski dan koji odgovara datumu valute koji je odredio sudionik pri zadavanju platne transakcije.

(3) Tijekom obračunskog dana u HSVP-u namiruju se samo one platne transakcije koje kao oznaku datuma valute imaju upisan datum toga obračunskog dana.

(4) Sudionik može zadavati platne transakcije s upisanim budućim datumom valute. Platne transakcije s budućim datumom valute bit će namirene, u skladu s upisanim prioritetom, na početku obračunskog dana koji odgovara upisanom datumu valute.

(5) Sudionik može promijeniti redoslijed namire platne transakcije s budućim datumom valute promjenom prioriteta te platne transakcije.

(6) Sudionik može otkazati platnu transakciju s budućim datumom valute do početka obračunskog dana koji odgovara upisanom datumu valute.

Platne transakcije u redu čekanja

Članak 14.

- (1) Platna transakcija za čiju namiru nema pokrića na računu sudionika evidentira se tijekom obračunskog dana u redu čekanja do osiguranja pokrića, a najdulje do kraja obračunskog dana.
- (2) Platne transakcije iz reda čekanja namiruju se u skladu s upisanim prioritetom, a platne transakcije s jednakim prioritetima namiruju se prema vremenu zadavanja.
- (3) Sudionik može promijeniti redosljed namire platnih transakcija u redu čekanja promjenom prioriteta platne transakcije.
- (4) Sudionik može otkazati platne transakcije iz reda čekanja.
- (5) Na kraju obračunskog dana platne se transakcije iz reda čekanja odbijaju, o čemu sudionik dobiva obavijest.

Trenutak prihvata i neopozivosti platne transakcije

Članak 15.

- (1) Platna transakcija u HSVP-u je prihvaćena i neopoziva, u smislu zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sustavima, od trenutka kada je namirena.
- (2) Platna transakcija je namirena nakon što je provedeno terećenje i odobrenje računa sudionika odnosno terećenje i odobrenje računa sudionika i obračunskog računa iz članka 5. ove Odluke.

Operativni postupci HSVP-a

Članak 16.

- (1) Operativni poslovi povezani s namirom platnih transakcija u HSVP-u provode se u skladu s Uputom za operativne postupke Hrvatskog sustava velikih plaćanja koja je sastavni dio ove Odluke, a kojom se uređuju:

1. vrste platnih poruka
2. tehnička valjanost platnih poruka
3. način upisivanja pojedinih elemenata s naloga za plaćanje u platne poruke
4. ostale vrste poruka

5. način zadavanja platnih poruka između HNB-a i ostalih sudionika
6. način zadavanja direktnih transfera
7. sudjelovanje u HSVP-u sudionika koji nisu osposobljeni za razmjenu poruka SWIFT telekomunikacijskom mrežom (u nastavku teksta: SWIFT)
8. aktivnosti u slučaju pokretanja postupka zbog insolventnosti sudionika
9. postupci uključenja/isključenja sudionika iz HSVP-a
10. postupci testiranja u HSVP-u
11. drugi operativni postupci u HSVP-u.

(2) HNB upravlja Zatvorenom grupom korisnika u SWIFT-u. Kao administrator Zatvorene grupe korisnika HNB određuje vrste platnih poruka koje se razmjenjuju u HSVP-u, koji se dijelovi platne poruke kopiraju u HSVP za potrebe namire te članstvo u Zatvorenoj grupi korisnika.

(3) Zadavanje platnih transakcija i ostali operativni poslovi povezani sa sudjelovanjem u HSVP-u obavljaju se pomoću odgovarajućih vrsta poruka. Poruke kojima sudionici zadaju platne transakcije nazivaju se platne poruke.

(4) Sve poruke iz stavka 1. točaka 1. i 4. ovoga članka razmjenjuju se SWIFT-om. Razmjena, vrste, način kreiranja i korištenja poruka moraju odgovarati standardima SWIFT-a.

(5) Nakon uključenja u HSVP, sudionik je dužan u roku od 90 dana tehnički se osposobiti za razmjenu poruka SWIFT-om odnosno za samostalno sudjelovanje u HSVP-u.

(6) Do ispunjenja uvjeta iz stavka 5. ovoga članka sudionik sudjeluje u HSVP-u na način opisan u Uputi za operativne postupke Hrvatskog sustava velikih plaćanja.

(7) Sudionik je dužan bez odgađanja izvijestiti HNB kao upravitelja HSVP-a o problemima u radu.

(8) Sudionik je dužan bez odgađanja izvijestiti HNB kao upravitelja HSVP-a o svakoj promjeni podataka koji su povezani sa sudjelovanjem u HSVP-u.

(9) Sudionik je dužan osigurati primjerene sigurnosne kontrole radi zaštite podataka od zlouporabe.

(10) Sudionik je dužan izvijestiti HNB o nastupanju situacija koje ugrožavaju sigurnost njegova poslovanja u HSVP-u.

Neprekidno poslovanje

Članak 17.

U slučaju nastupanja događaja koji uzrokuju probleme u operativnom radu HSVP-a, postupa se u skladu s Uputom za operativne postupke Hrvatskog sustava velikih plaćanja.

Uputa, terminski plan i cjenik

Članak 18.

(1) Ovlašćuje se guverner HNB-a za donošenje:

1. Upute za operativne postupke Hrvatskog sustava velikih plaćanja
2. Terminskog plana Hrvatskog sustava velikih plaćanja i
3. Cjenika usluga Hrvatskog sustava velikih plaćanja.

(2) Uputu, terminski plan i cjenik iz stavka 1. ovoga članka guverner će donijeti do 1. srpnja 2011.

(3) Uputa, terminski plan i cjenik iz stavka 1. ovoga članka objavljuju se na internetskim stranicama HNB-a i zajedno s ovom Odlukom čine jedinstvena pravila rada HSVP-a.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 19.

(1) Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaju važiti sve odredbe Odluke o Hrvatskom sustavu velikih plaćanja i o namiri na računima banaka u Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 34/2005., 74/2005., 28/2006 i 18/2009.), osim članka 15. te na osnovi tog članka donesene Upute za operativne postupke Hrvatskog sustava velikih plaćanja i Cjenika usluga Hrvatskog sustava velikih plaćanja, koji su sastavni dio te Odluke, a koji prestaju važiti dana 30. lipnja 2011.

(2) Odluka o terminskom planu obračuna preko međubankovnih platnih sustava ("Narodne novine", br. 50/2002., 38/2005. i 133/2010.) prestaje važiti 30. lipnja 2011.

(3) Danom stupanja na snagu ove Odluke svi dotadašnji sudionici uključujući SKDD nastavljaju svoje sudjelovanje u HSVP-u u skladu s odredbama ove Odluke.

Stupanje na snagu

Članak 20.

Ova Odluka objavljuje se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. lipnja 2011.

O. br. 760/2011

Zagreb, 11. svibnja 2011.

PREDSJEDNIK SAVJETA
HRVATSKE NARODNE BANKE
G U V E R N E R
HRVATSKE NARODNE BANKE

dr. sc. Željko Rohatinski